

СІМЕЙНЕ ПРАВО, ЖИТЛОВЕ ПРАВО

Савенок А.О., Пилипенко В.А.

студенти,

Науковий керівник: Самілик Л.О.

кандидат юридичних наук, доцент,

Університет державної фіскальної служби України

ПАТРОНАТ ЯК СПЕЦИФІЧНА ФОРМА ВЛАШТУВАННЯ ДІТЕЙ-СИРІТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

Сімейний кодекс України врегульовує п'ять форм влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування – усиновлення, опіка та піклування, патронат над дітьми, прийомна сім'я, дитячий будинок сімейного типу. Особливої уваги потребує реалізація та функціонування саме інституту патронатного виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

На сьогодні створення оптимальних умов для підтримки соціально незахищених категорій дітей є одним із найважливіших завдань. Тому специфіка і основна спрямованість соціальної політики в галузі дитинства полягають у тому, щоб створити умови для більшої ефективності існуючих і виникнення нових соціальних інститутів, які мають задовольняти потреби і реалізовувати інтереси дітей.

Дослідженням проблематики влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування займалось багато науковців. Серед них варто виділити: О. І. Карпенко, О. В. Коваль, В. Ю. Москалюк, Л. В. Лешаніч, С. С. Журило, В. С. Яковенка, Я. О. Шевченко, З. І. Ромовська, С. Л. Індиченко, Л. М. Короткова, В. Н. Гопанчук та інші [1, с. 43].

В Україні сімейний патронат розуміється як професійна комплексна послуга, що передбачає тимчасовий догляд і виховання дитини, яка опинилася в складних життєвих обставинах, потребує захисту, в сім'ї патронатних вихователів, та одночасне надання фахівцями соціальної сфери інтенсивних підтримувальних послуг сім'ї дитини для відновлення її здорового функціонування. У межах такого тлумачення метою патронату вважають забезпечення права на сімейне виховання

дитини, яка через складні життєві обставини не може проживати разом зі своїми біологічними батьками або іншими законними представниками, надання комплексу послуг у відповідальності до найкращих інтересів дитини в період подолання її сім'єю таких обставин або пошуку найбільш оптимальної форми влаштування дітей та захист її прав [2].

Основним завданням патронату є забезпечення для дитини нормальних умов життя та виховання. Фактично патронат являється ще однією формою опікування над дітьми, що залишилися без батьків.

Ініціатором влаштування дитини до сім'ї патронатного вихователя можуть бути: сама дитина; батьки чи один із батьків дитини, яка опинилася в складних життєвих обставинах; соціальний працівник, який супроводжує сім'ю, яка опинилася в складних життєвих обставинах; працівник служби у справах дітей; вчитель, шкільний соціальний педагог чи психолог; лікар, дільничний міліціонер, інший фахівець соціальної сфери; будь-який громадянин чи установа, які виявили дитину в складних життєвих обставинах.

Термін перебування дитини у сім'ї патронатних вихователів залежить від потреб дитини та обставин, що спричинили влаштування дитини, але не може перевищувати 3 місяців. У окремих випадках, за рішенням органу опіки та піклування, термін може бути подовжено до 6 місяців [3, с. 69-70].

Ефективність послуги «сімейного патронату» полягає в комплексності, професійності та узгодженості дій спеціалістів у ході ведення випадку, а саме: патронатного вихователя, який доглядає за дитиною в умовах своєї сім'ї, та міждисциплінарної команди фахівців (працівник служби у справах дітей, фахівець із соціальної роботи), які беруть участь у плануванні і здійсненні супроводу рідної сім'ї дитини, сприяють подоланню складних життєвих обставин, а у разі потреби сприяють отриманню необхідних соціальних виплат, послуг. Патронатний вихователь, члени міждисциплінарної команди і біологічні батьки та родичі об'єднанні спільною метою – створення найкращих умов для зростання дитини та подолання складних життєвих обставин, що можуть спричинити остаточне розлучення дитини з батьками та позбавлення останніх батьківських прав [4, с. 84].

Впровадження інституту патронатного виховання як специфічної форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, є вагомим кроком до подолання такого негативного явища у суспільстві, як соціальне сирітство. Проте є й інша сторона – більшість дітей ще залишається в системі державної опіки, які теж повинні зростати в належних умовах і мають право на нормальне дитинство. Тому, беручи все вище зазначене до уваги, можна дійти висновку, що держава не повинна зупинитись на досягнутому і поступово вирішувати

інші проблемні питання, пов'язані із реалізацією дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, права на сімейне виховання.

Список використаних джерел:

1. Мироненко В. П. Інститут патронату в сімейному праві України. *Науковий вісник*. 2008. № 6. С. 43.
2. Мироненко В. П. Патронат як форма влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmjv_2013_3_11 (дата звернення: 28.11.2019).
3. Сімейний кодекс України: чинне законодавство із змінами та доповненнями на 17 серпня 2019 року. Київ : Алерта, 2019. С. 69-70.
4. Сидорчук М. С. Послуга сімейного патронату як альтернатива соціально-психологічної реабілітації та притулкам. *Психолого-педагогічні науки*. 2016. № 1. С. 84.